

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Факультет географічний
Кафедра туризму та готельного господарства

СИЛАБУС
вибіркової навчальної дисципліни
ІНКЛЮЗИВНИЙ ТУРИЗМ

підготовки	Бакалавр
спеціальності	242 Туризм
освітньо-професійної програми	Туризм

Силабус навчальної дисципліни «ІНКЛЮЗИВНИЙ ТУРИЗМ» підготовки бакалавра, галузі знань 24 Сфера обслуговування, спеціальності 242 Туризм, за освітньо-професійною програмою Туризм.

Укладач: Гринасюк А.Р., кандидат географічних наук, асистент кафедри туризму та готельного господарства.

Силабус навчальної дисципліни затверджено на засіданні кафедри туризму та готельного господарства протокол №1 від 30 серпня 2021 р.

Завідувач кафедри

Ільїн Л. В.

I. Опис навчальної дисципліни

Денна форма навчання

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна програма Освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни
		Денна форма навчання
Кількість кредитів – 5	Галузь знань: 24 Сфера обслуговування Спеціальність: 242 Туризм Освітньо-професійна програма: Туризм	Вибіркова
Модулів – 3		Рік підготовки – 2
Змістових модулів – 3		Семестр – 4
ІНДЗ: є		Лекції – 26 год.
Загальна кількість годин – 150		Практичні – 28 год.
Тижневих годин: аудиторних – 4	Бакалавр	Самостійна робота – 86 год.
		Консультації – 10 год.
		Форма контролю: залік
Мова навчання		Українська

II. Інформація про викладача

Викладач: Гринасюк Анастасія Русланівна, кандидат географічних наук

Контактна інформація викладача:

Телефон 0660892002

Електронна пошта: Hrynasiuk@eenu.edu.ua

Адреса викладання курсу: вул. Потапова, 9, корпус С, ВНУ імені Лесі Українки

Кафедра – туризму та готельного господарства

Факультет – географічний

III. Опис дисципліни

1. Анотація курсу

Як навчальна дисципліна «Інклюзивний туризм» вивчається студентами підготовки «Бакалавра» за освітньою програмою «Туризм» на другому курсі відповідно до стандартів підготовки фахівців спеціальності 242 «Туризм». Вивчення дисципліни забезпечує засвоєння студентами базових знань, умінь та практичних навичок з організації нового напрямку в туризмі. Створення сприятливого та доступного середовища, вимоги до архітектурних будівель, правила спілкування та обслуговування туристів з особливими потребами це ті знання, які отримають студенти при вивченні дисципліни.

2. Постреквізити дисципліни

Вивчення дисципліни сприятиме кращому засвоєнню таких дисциплін, як: «Планування та організація туристичного бізнесу», «Організація туристичних подорожей», «Організація готельного господарства», «Організація ресторанного господарства» та ін.

3. Мета і завдання навчальної дисципліни

Мета навчальної дисципліни – дати студентам базові знання теорії і практики створення інклюзивного (доступного) туристичного продукту, формування умінь і навички техніки обслуговування осіб з особливими потребами, ознайомити студентів із правилами толерантного відношення до усіх споживачів туристичних послуг, навчити умінню правильно застосовувати принципи універсального дизайну, організовувати екскурсійну діяльність для осіб з інвалідністю.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Інклюзивний туризм» є оволодіння теоретичними і практичними навиками інклюзивного (доступного) туризму; вивчення міжнародної та національної нормативно-правової бази; знати чіткі вимоги до формування сприятливого середовища для осіб з особливими потребами та об'єктів

туристичної інфраструктури; набути відповідних навичок з обслуговування туристів з особливими потребами.

4. Результати навчання (компетентності).

У результаті вивчення дисципліни студенти мають здобути наступні практичні навички та уміння:

Загальні компетентності:

ЗК 03. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо;

ЗК 09. Вміння виявляти, ставити і вирішувати проблеми.

Фахові компетентності:

ФК 16. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях;

ФК 20. Розуміння процесів організації туристичних подорожей і комплексного туристичного обслуговування (готельного, ресторанного, транспортного, екскурсійного, рекреаційного);

ФК 23. Здатність забезпечувати безпеку туристів у звичайних та складних форс-мажорних обставинах;

ФК 26. Здатність визначати індивідуальні туристичні потреби, використовувати сучасні технології обслуговування туристів та вести претензійну роботу;

ФК 28. Здатність працювати у міжнародному середовищі на основі позитивного ставлення до несхожості до інших культур, поваги до різноманітності та мультикультурності, розуміння місцевих і професійних традицій інших країн, розпізнавання міжкультурних проблем у професійній практиці.

Результати навчання:

РН 14. Проявляти повагу до індивідуального і культурного різноманіття;

РН 15. Проявляти професійну толерантність до виявлення альтернативних принципів;

РН 16. Діяти у відповідності з принципами соціальної відповідальності та громадянської свідомості;

РН 18. Адекватно оцінювати свої знання і застосовувати їх в різних професійних ситуаціях;

РН 20. Виявляти проблемні ситуації і пропонувати шляхи їх розв'язання;

РН 22. Демонструвати виконання професійних завдань у стандартних та невизначених ситуаціях.

5. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лек.	Практ.	См. роб.	Консул.	*Форма контролю/ Бали
Змістовий модуль 1. Теоретичні засади інклюзивного туризму						
Тема 1. Понятійно-термінологічний апарат інклюзивного туризму	10	2	2	6	-	Виконання практичних робі, усне опитування. Максимальний бал 2,5
Тема 2. Універсальний дизайн. Принципи універсального дизайну	11	2	2	6	1	Виконання практичних робі, усне опитування. Максимальний бал 2,5
Тема 3. Світова та європейська законодавчо-правова база інклюзивного туризму	10	2	2	6	-	Виконання практичних робі, усне опитування. Максимальний бал 2,5

Тема 4. Функціональна структура інклюзивного туризму	11	2	2	6	1	Виконання практичних робі, усне опитування. Максимальний бал 2,5
Разом за модулем 1	42	8	8	24	2	10
Змістовий модуль 2. Організація доступного середовища						
Тема 5. Доступність об'єктів для осіб з інвалідністю	11	2	2	6	1	Виконання практичних робі, усне опитування. Максимальний бал 2,5
Тема 6. Облаштування приміщення та прилеглої території для осіб з інвалідністю	13	2	2	6	1	Виконання практичних робі, усне опитування. Максимальний бал 2,5
Тема 7. Створення інклюзивних туристичних маршрутів	17	2	4	10	1	Виконання практичних робі, усне опитування. Максимальний бал 5
Тема 8. Доступна інфраструктура рекреаційних пунктів	13	2	2	8	1	Виконання практичних робі, усне опитування. Максимальний бал 2,5
Тема 9. Доступність інформаційного простору	11	2	2	6	1	Виконання практичних робі, усне опитування. Максимальний бал 2,5
Разом за модулем 2	65	10	12	36	5	15
Змістовий модуль 3. Надання послуг в інклюзивному туризмі						
Тема 10. Міжнародний досвід обслуговування осіб з інвалідністю в індустрії гостинності	11	2	2	6	1	Виконання практичних робі, усне опитування. Максимальний бал 2,5
Тема 11. Надання послуг незрячим, слабозорим та особам з порушенням слуху і мовлення	11	2	2	6	1	Виконання практичних робі, усне опитування. Максимальний бал 2,5
Тема 12. Прийом осіб із ментальними порушеннями та порушенням опорно - рухового апарату	11	2	2	6	1	Виконання практичних робі, усне опитування. Максимальний бал 2,5
Тема 13. Аналіз розвитку інклюзивного туризму в різних областях України	10	2	2	6	-	Виконання практичних робі, усне опитування.

						Максимальний бал 2,5
Разом за модулем 3	43	8	8	24	3	10
ІНДЗ						5
Всього годин:	150	24	26	86	10	40

6. Завдання для самостійного опрацювання

	Тема	Кількість годин
1.	Понятійно-термінологічний апарат інклюзивного туризму 1. Структура та ієрархія понятійно-термінологічного апарату 2. Сутність і поняття інклюзивного туризму. 3. Загальнонаукові і спеціальні методи дослідження інклюзивного туризму.	6
2.	Універсальний дизайн. Принципи універсального дизайну 1. Історичні дані створення універсального дизайну. 2. Принципи універсального дизайну. 3. Використання принципів універсального дизайну в туристичній сфері.	6
3.	Світова та європейська законодавчо-правова база інклюзивного туризму 1. Конвенція ООН про права інвалідів 2. Нормативно-правові документи України про права людей з інвалідністю 3. Документи та стандарти доступності архітектурних споруд	6
4.	Структура інклюзивного туризму 1. Функціональна структура інклюзивного туризму. 2. Територіальна структура інклюзивного туризму.	6
5.	Доступність об'єктів для осіб з інвалідністю. 1. Чинники доступності об'єктів індустрії гостинності. 2. Чинники доступності до послуг туристичної індустрії.	6
6.	Облаштування приміщення та прилеглої території для осіб з інвалідністю 1. Нормативно-правові акти, що встановлюють стандарти доступності архітектурних об'єктів. 2. Світовий досвід формування доступного середовища .	6
7.	Створення інклюзивних туристичних маршрутів 1. Технічні вимоги до елементів туристичного маршруту. 2. Знакування та маркування інклюзивного туристичного маршруту.	10
8.	Доступна інфраструктура рекреаційних пунктів 1. Технічні вимоги до облаштування зони пікніку. 2. Технічні вимоги доступності оглядових майданчиків та пляжної зони .	8
9.	Доступність інформаційного простору 1. Вимоги до оформлення веб-сайтів для людей з особливими потребами. 2. Шифр Брайля та інші сенсорні об'єкти.	6
10.	Міжнародний досвід обслуговування осіб з інвалідністю в індустрії гостинності 1. Міжнародний досвід обслуговування осіб з інвалідністю в закладах розміщення.	6

	2. Міжнародний досвід обслуговування осіб з інвалідністю в закладах харчування. 3. Міжнародний досвід організація туристичний послуг для осіб з інвалідністю.	
11.	Надання послуг незрячим, слабозорим та особам з порушенням слуху і мовлення 1. Надання послуг незрячим, слабозорим та особам з порушенням слуху і мовлення в закладах розміщення. 2. Надання послуг незрячим, слабозорим та особам з порушенням слуху і мовлення в закладах харчування. 3. Надання туристичних послуг незрячим, слабозорим та особам з порушенням слуху і мовлення.	6
12.	Прийом осіб із ментальними порушеннями та порушенням опорно - рухового апарату 1. Прийом осіб із ментальними порушеннями та порушенням опорно - рухового апарату в закладах розміщення. 2. Прийом осіб із ментальними порушеннями та порушенням опорно - рухового апарату в закладах харчування. 3. Надання туристичних послуг особам із ментальними порушеннями та порушенням опорно-рухового апарату.	6
13.	Аналіз розвитку інклюзивного туризму в різних областях України	6
Всього годин		86

IV. Політика оцінювання

Оцінювання знань студентів з навчальних дисциплін здійснюється на основі результатів поточного контролю й модульного контролю знань.

Результати поточного контролю: оцінки за виконання і захист студентом практичних робіт; оцінка за виконання й захист ІНДЗ.

Поточний контроль (мах = 40 балів)													Модульний контроль/ залік (мах = 60 балів)	Загальна кількість балів		
Модуль 1											Модуль 2	Модуль 3		100		
Змістовий модуль 1							Змістовий модуль 2						ІНДЗ		МКР1	МКР2
Т 1	Т 2	Т 3	Т 4	Т 5	Т 6	Т 7	Т 8	Т 9	Т 10	Т 11	Т 12	Т 13	5		20	20
25	25	25	25	25	25	5	25	25	25	25	25	25				

Академічна доброчесність. Вимоги до академічної доброчесності визначаються «Положенням про запобігання та виявлення академічного плагіату у науково-дослідній діяльності здобувачів вищої освіти та науково-педагогічних працівників ВНУ ім. Лесі Українки», що розміщується на сайті університету за посиланням: <https://ra.eenu.edu.ua/wp-content/uploads/2018/11/Polozhennya-Antyplagiat.pdf>.

Політика щодо дедлайнів та перескладання. Терміни здачі практичних робіт, ІНДЗ, самостійної роботи повідомляє викладач на перших аудиторних заняття з дисципліни або прописує на інтернет-платформі курсу. Перескладання завдань поточного контролю та модульного контролю при вивченні дисципліни «Інклюзивний туризм» узгоджується з політикою ЗВО.

V. Підсумковий контроль

Форма контролю – залік. В білеті 3 питання, кожне з яких оцінюється у 20 балів. За результатами підсумкового контролю від загальної суми балів, набраної студентом протягом семестру, віднімаються результати модульної контрольної роботи і додаються бали, набрані на екзамені. Переведення підсумкової семестрової оцінки, вираженої в балах, у оцінки за національною шкалою здійснюється відповідно до таблиці, уміщеної нижче.

На залік виносяться основні питання, типові та комплексні задачі, ситуації, завдання, що потребують творчої відповіді та уміння синтезувати отримані знання і застосовувати їх під час розв'язання практичних задач.

Перелік питань до заліку

1. Структура та ієрархія понятійно-термінологічного апарату
2. Сутність і поняття інклюзивного туризму.
3. Загальнонаукові і спеціальні методи дослідження інклюзивного туризму.
4. Історичні дані створення універсального дизайну.
5. Принципи універсального дизайну.
6. Використання принципів універсального дизайну в туристичній сфері.
7. Конвенція ООН про права інвалідів.
8. Нормативно-правові документи України про права людей з інвалідністю.
9. Документи та стандарти доступності архітектурних споруд.
10. Функціональна структура інклюзивного туризму.
11. Територіальна структура інклюзивного туризму.
12. Чинники доступності об'єктів індустрії гостинності.
13. Чинники доступності до послуг туристичної індустрії.
14. Нормативно-правові акти, що встановлюють стандарти доступності архітектурних об'єктів.
15. Світовий досвід формування доступного середовища.
16. Технічні вимоги до елементів туристичного маршруту.
17. Знакування та маркування інклюзивного туристичного маршруту.
18. Технічні вимоги до облаштування зони пікніку.
19. Технічні вимоги доступності оглядових майданчиків та пляжної зони.
20. Вимоги до оформлення веб-сайтів для людей з особливими потребами.
21. Шифр Брайля та інші сенсорні об'єкти.
22. Міжнародний досвід обслуговування осіб з інвалідністю в закладах розміщення.
23. Міжнародний досвід обслуговування осіб з інвалідністю в закладах харчування.
24. Міжнародний досвід організація туристичний послуг для осіб з інвалідністю.
25. Надання послуг незрячим, слабозорим та особам з порушенням слуху і мовлення в закладах розміщення.
26. Надання послуг незрячим, слабозорим та особам з порушенням слуху і мовлення в закладах харчування.
27. Надання туристичних послуг незрячим, слабозорим та особам з порушенням слуху і мовлення.
28. Прийом осіб із ментальними порушеннями та порушенням опорно-рухового апарату в закладах розміщення.
29. Прийом осіб із ментальними порушеннями та порушенням опорно-рухового апарату в закладах харчування.
30. Надання туристичних послуг особам із ментальними порушеннями та порушенням опорно-рухового апарату.

VI. Шкала оцінювання

Оцінка в балах за всі види навчальної діяльності	Оцінка
90 – 100	Відмінно
82 – 89	Дуже добре
75 – 81	Добре
67 – 74	Задовільно
60 – 66	Достатньо
1 – 59	Незадовільно

VI. Рекомендована література та інтернет-ресурси

1. Азін В. О. Доступність та універсальний дизайн : навч.-метод. посіб. / В. О. Азін, за заг. ред. Байди Л. Ю., Красюкової Еннс О. В. – К., 2013. – 128с.
2. Бейдик О. О. Адаптивний туризм: передумови та перспективи розвитку, лідери Духу: навч. посіб. / О. О. Бейдик. – Херсон: ОЛДІ-ПЛЮС, 2017. – 402с.
3. Бейдик О. О. Класифікація та нові типи адаптивного туризму / О. О. Бейдик // Туризм і гостинність в Україні: стан, проблеми, тенденції, перспективи розвитку : матеріали II-ї міжнар. наук.-практ. конф., 16 вересня 2014 р. – Черкаси : Брама-Україна, 2014. – С. 8–13
4. Бейдик О. О. Оцінка природних рекреаційно-туристських ресурсів регіону для організації адаптивного туризму / О. О. Бейдик // Регіон – 2014 : стратегія оптимального розвитку: матеріали міжнар. наук.-практ. конф., 6–7 листоп. 2014 р. – Харків : ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2014. – С. 56–59
5. Влащенко Н. М. Проблеми та перспективи розвитку інфраструктури для потреб інклюзивного туризму / Н. М. Влащенко // Бізнес Інформ. – 2018. – №9. – С. 122–126.
6. Ганущак М. М. Роль водного чинника в розвитку і функціонуванні природно-антропогенних комплексів басейну р. Стир: Дис... канд. геогр. наук: / 11.00.11 – Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки. – Луцьк – 2016. – 225с.
7. Гринасюк А. Р. Зарубіжний досвід проектування туристичних маршрутів за універсальним дизайном / А. Р. Гринасюк, М. А. Нечипорук, І. В. Єрко // Науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки. Географічні науки. – 2019. – № 31 (385). – С. 142–150.
8. Дрюма О. Безбар'єрне середовище для людей з інвалідністю в Україні: п'ять основних проблем [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://www.irf.ua/bezbarerne_seredovishe_dlya_lyudey_z_invalidnistyu_v_ukraini_pyat_osnovnih_problem/
9. Евсеев С. П. Технологии физкультурно-спортивной деятельности в адаптивной физической культуре / С. П. Евсеев. – М. : Советский спорт, 2007. – 296с.
10. Єрко І.В. Доступність обслуговування туристів в інклюзивному аспекті туристичної сфери / І. В. Єрко, А. Р. Гринасюк, О. Г. Курочка // Природа Західного Полісся та прилеглих територій : зб. наук. пр. / за заг. ред. Ф. В. Зузука. – Луцьк : ПП Іванюк В.П., 2019. – № 16. – С. 113–117.
11. Єрко І. В. Теоретичні основи дослідження інклюзивного туризму / І. В. Єрко, А. Р. Гринасюк, О. Г. Курочка // Практика і перспективи розвитку індустрії гостинності України : монографія / [за заг. редакцією д. е. н., професора Б. М. Мізюка]. – Львів : ЛТЕУ, 2019. – С. 7–22.
12. Зайцева Н. А. Безбар'єрний туризм : учебное пособие / Н. А. Зайцева. – М., КНОРУС, 2016. – 176 с.
13. Конвенція ООН про права осіб з інвалідністю: Резолюція Генеральної асамблеї ООН № 61/106, прийнята на шістдесят першій сесії ГА ООН 2006 р. (Конвенцію

ратифіковано законом України № 1767-VI від 16.12.2009) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_g71

14. Кучинська І. В. Теоретичні та прикладні аспекти організації туризму для людей з обмеженими можливостями на природоохоронних територіях. / І. В. Кучинська // Наук. вісн. НЛТУ України. – 2012. – Т. 22. – Вип. 13. – С. 98–106

15. Науменко Л. Ю. Інклюзивний туризм як вид реабілітації: сучасні потреби інвалідів / Л. Ю. Науменко, В. В. Лепський, С. В. Макаренко, І. С. Борисова, О. В. Семененко // Український вісник медико-соціальної експертизи. – 2015. – № 2. – С. 23-26

16. Положення про єдині державні знаки та аншлаги на територіях та об'єктах природно-заповідного фонду України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0072-94#Text>

17. Посібник з активного відпочинку та туризму для неповносправних / М. Сварник та ін. – Львів : Т-во «Зелений хрест», 151 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.gcs.org.ua/publish/avt_ukr.pdf

18. Сільський відпочинок для неповносправних / Волошинський О., Каспрук І., Малинович Л., Сварник М. – Львів : Ліга-Прес, - 2011. – 232с.

19. Сигида Е. А. Адаптивний туризм – соціальное направление развития туристических услуг / Е. А. Сигида // Вестник Ассоциации вузов туризма и сервиса. – 2011. – №4. – С. 38–42

20. Смирнова Д. Б. Безбарьерный туризм: основные понятия, перспективы развития / Д. Б. Смирнова // World economy, finances and investments : сб. матер. II Междунар. науч.-практ. конфер. – 2013. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.asconf.com/view_arhiv.php?konf=World%20economy,%20finances%20and%20investments.%20vol.%202&sek=%DD%EA%EE%ED%EE%EC%E8%EA%E0&stt=461&lang=rus.

21. Теорія і практика організації активного відпочинку та туризму для неповносправних осіб / Волошинський О., Горбацько І., Мацелюх А., Сварник М. – Львів : ТОВ «Простір М», 2009. – С.128

22. Топалова О. І. Суспільно-географічні передумови та перспективи розвитку адаптивного туризму в Україні : автореф. дис. ... канд. геогр. наук; спец. : 11.00.02 – економічна та соціальна географія / Олесь Іллівна Топалова – К., 2016. – 175с.

23. Угоднікова О. І. Перспективи реалізації державної політики у розвитку інклюзивного туризму / О. І. Угоднікова // Аспекти публічного управління. – 2019. – Т. 7 – № 1-2. – С. 37-42

24. №31 Указ Президента України «Про першочергові заходи щодо створення сприятливих умов життєдіяльності осіб з обмеженими фізичними можливостями» від 01.06.2005 р. № 900/2005. – 2005

25. Хрущ Ю. М. Туризм для інвалідів: сучасні підходи до визначення поняття / Ю. М. Хрущ // Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія : Географічні науки. – 2017. – Вип. 6. – С. 206–211

26. Чупріна К. О. Аналіз розвитку інклюзивного туризму закордоном / К. О. Чупріна // Вісник ХНУ імені В.Н. Каразіна. Серія “Міжнародні відносини. Економіка. Країнознавство. Туризм”. – 2020. – Вип. 11. – С. 121-127

27. Darcy S. A. Whole-of-Life Approach to Tourism: The Case for Accessible Tourism Experiences. Journal of Hospitality and Tourism Management. – 2009. – №16 (1). – P. 32–44 [Електронний ресурс]. – 2018. – Режим доступу : <https://opus.lib.uts.edu.au/bitstream/10453/10091/1/2008005505.pdf>

28. Mace R. L. Accessible environments: Toward universal design. / R. L. Mace // New York : Van Nostrand Reinhold, 1991. – 44 p.